

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 412-05/15-1/ EPA 634 - VII
Ljubljana, 8. 9. 2015

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je, na podlagi 20. in 97. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) in drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F), oblikovala naslednje

Mnenje

k Poročilu o delu in finančnem poslovanju FIHO v letu 2014

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 41. seji 27. 8. 2015 obravnavala Poročilo o delu in finančnem poslovanju FIHO v letu 2014, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru poslala Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO).

Komisija **se je seznanila** s poročilom in ugotavlja, da je FIHO pri pripravi poročila in delovanju upošteval sklepe in predloge komisije ob obravnavi Poročila o delu in finančnem poslovanju FIHO v letu 2013.

Komisija je bila ob predstavitvi vsebine poročila seznanjena, da je FIHO tudi v letu 2014 zasledoval namene, cilje in naloge, določene z zakonom in podzakonskimi akti, ter pri tem omogočal in vzdrževal določeno raven kakovosti življenja invalidov in uporabnikov storitev humanitarnih organizacij. Njegovo poslanstvo je izrednega pomena in ima večplastni učinek (resocializacija in socialna aktivacija, predvsem v smislu zagona človeških virov, socialni korektiv, učinkovit način in stabilen vir financiranja ...).

FIHO je v letu 2014 beležil presežek odhodkov (skupaj 19.320.554 evrov) nad prihodki (skupaj 17.888.269 evrov), kar je posledica previdno in pesimistično postavljenega plana za leto 2014 (za 14 % nižji od rebalansa načrta za 2013) ter trenda nižanja prejetih koncesnin Loterije Slovenije, d. d. Kljub temu je FIHO 2014 ohranil primerno raven financiranja za invalidske in humanitarne organizacije, zaradi česar je moral poseči v svoja rezervna sredstva, veliko pa je pripomogla tudi racionalizacija poslovanja Loterije Slovenije in posledična omilitev padca višine prejetih koncesijskih dajatev. Za 2015 je FIHO razpisal sredstva v višini 11.538.150 evrov za invalidske organizacije in 6.212.850 evrov za humanitarne organizacije ter zaradi pravočasno izvedenega razpisa in postopkov omogočil (so)financiranje organizacij že takoj januarja 2015.

FIHO opozarja, da se pridobljena sredstva iz naslova koncesijskih dajatev v zadnjih letih vztrajno nižajo. Tako so leta 2014 zabeležili priliv sredstev v višini 16.117.338 evrov, kar je najnižje v zadnjih desetih letih (2006 16.816.602,01 evra) in skoraj dva milijona evrov manj kot leta 2013, kar FIHO pripisuje zlasti negativnim posledicam uvedbe Zakona o davku od srečk (ocena, da je FIHO zaradi omenjenega zakona utrpel okrog dva milijona evrov izpada koncesijskih dajatev Loterije Slovenije) in še vedno neurejenemu področju tujih ponudnikov spletnih iger na srečo (ocena FIHO je, da gre za več kot 60 milijonov evrov sredstev na leto v obliki neplačanih fiskalnih obveznosti v integralni državni proračun in neplačil koncesijskih dajatev).

Da bi bilo zaradi trenda zniževanja višine sredstev treba razmisliti o sistemskih spremembah področja, je pritrnil tudi predstavnik Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enakem možnosti. FIHO namreč na podlagi delitve namenskih sredstev, pridobljenih s koncesijskimi dajatvami od iger na srečo, po mnenju ministrstva opravlja pomembno poslanstvo. Ministrstvo sicer tudi samo (so)financira programe in dejavnost invalidskih in humanitarnih organizacij, vendar so omenjena sredstva pogosto na voljo šele marca ali aprila tekočega leta, zato so sredstva FIHO, ki predstavljajo stabilen vir financiranja in so organizacijam na voljo že takoj na začetku leta, pomembna za kontinuiteto izvajanja posameznih programov in lažje delovanje omenjenih organizacij. Ministrstvo sicer na splošno poročilo ocenjuje kot dobro pripravljeno. Hkrati je bilo izraženo mnenje, da bi bilo morebiti dobro v poročilo vključiti tudi na komisiji ustno predstavljene podatke o številu in vrsti (so)financiranih programov in zaposlenih v invalidskih in humanitarnih organizacijah, ki so komisijo zanimali tudi v preteklih letih in ki so lahko zelo informativni v zvezi z vlogo FIHO v sistemu skrbi za ranljive skupine prebivalstva.

Omenjeni podatki o številu izvedenih programov po posameznih krovnih skupinah in številu strokovnih delavcev v okviru omenjenih programov so:

a) Humanitarne organizacije

Izvedenih 221 programov na državni ravni in 27 programov na lokalni ravni, skupaj 248 programov s 350-imi sklopi (vsebinsko zaokrožene aktivnosti znotraj programa, pri čemer ima lahko nek program tudi več sklopov).

V humanitarnih organizacijah je bilo s sredstvi FIHO 2014 izvedenih:

- za brezdomce 6 programov na državni ravni in 1 program na lokalni ravni,
- za področje duševnega zdravja je bilo izvedenih 23 programov na državni ravni,
- na področju zasvojenosti je bilo izvedenih 18 programov na državni ravni,
- na področju nasilja (povzročitelji in žrtve nasilja) je bilo izvedenih 18 programov na državni ravni,
- na področju dela z migranti so bili izvedeni 4 programi na državni ravni,
- pri delu s starejšim in drugimi oviranimi ljudmi je bilo izvedenih 9 programov na državni ravni in 3 programi na lokalni ravni,
- na področju materialne pomoči za družine in posameznike je bilo izvedenih 8 programov na državni ravni in 1 program na lokalni ravni,
- na področju dela z otroci in mladimi je bilo izvedenih 13 programov na državni ravni in 2 programa na lokalni ravni,
- na področju dela s kroničnimi in drugimi bolniki je bilo izvedenih skupaj 97 programov, od tega 85 na državni ravni in 12 na lokalni ravni.

Število strokovnih delavcev, ki izvajajo navedene programe v humanitarnih organizacijah je skupaj 383,49 (državna raven 344,76, lokalna raven 38,73), od tega FIHO sofinancira 50,8 delavcev, druge pa ostali financerji.

b) Invalidske organizacije

Izvedenih 197 programov na državni ravni in 64 programov na lokalni ravni, skupaj 261 programov s 330-imi sklopi (vsebinsko zaokrožene aktivnosti znotraj programa, pri čemer ima lahko nek program tudi več sklopov).

Po posamezni krovni skupini uporabnikov za 2014 so v invalidskih organizacijah s sredstvi FIHO izvedli:

- za gibalno ovirane invalide 43 programov na državni ravni in 5 programov na lokalni ravni,
- za senzorno ovirane invalide 27 programov na državni ravni in 14 programov na lokalni ravni,
- za invalide z motnjo v duševnem razvoju 16 programov na državni ravni in 5 programov na lokalni ravni,
- za invalide s kroničnimi obolenji 30 programov na državni ravni in 6 programov na lokalni ravni,
- za invalide s pravnim statusom 21 programov na državni ravni in 19 programov na lokalni ravni,
- za invalide z družbenim statusom 17 programov na državni ravni,
- za invalide s kombiniranimi okvarami 32 programov na državni ravni ter 11 programov na lokalni ravni.

Število programov na lokalni ravni je v okviru takšnega prikaza višje od tistega, ki je naveden v prejšnjem odstavku, ker so organizacije v poročilu navajale različne skupne uporabnikov v istih programih. Prav tako je število programov na lokalni ravni bistveno višje, saj je v evidenci števila programov na lokalni ravni vsak program štet samo enkrat, ne glede na to, ali se program izvaja v večjem številu lokalnih društev v primeru Zveze društev (npr. pri Zvezi delovnih invalidov Slovenije je štetih 8 programov na lokalni ravni, čeprav se izvajajo v 69 lokalnih društvih po celem območju Republike Slovenije).

Pri invalidskih organizacijah izvajajo navedene programe 98,8 strokovnih delavcev (državna raven 64,19, lokalna raven 34,61), od tega FIHO sofinancira 60,16 zaposlenega, druge strokovne delavce pa ostali financerji.

Komisija ugotavlja, da je poročilo FIHO za leto 2014, zlasti kar se tiče prikaza finančnega poslovanja, metodološko gledano bolj informativno in primerljivo s poročili izpred let. FIHO je namreč upošteval določene pripombe komisije in pristojnega Odbora Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide glede ne-transparentnosti prikaza porabe sredstev ter v poročilo vključil podrobnejši Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov (s podrobnejšim prikazom posameznih vrst stroškov (dela, materiala ...) in indeksi 2013/2014); pregled plana in realizacije prihodkov FIHO za 2014 – prikaz mesečnega odliva za invalidske in humanitarne organizacije v 2014; prikaz mesečnega odliva za invalidske in humanitarne organizacije v 2014 ter povzetek realiziranih prihodkov in odhodkov za 2014 in plan za 2015.

Komisija je v razpravi izpostavila naslednje ugotovitve oziroma vprašanja:

1. Komisija opozarja na, po njenem mnenju, neprimerno uporabo izraza »marginalizirani posamezniki« (na str. 2), ki se nanaša na invalide in posameznike, ki potrebujejo storitve in pomoč humanitarnih organizacij. Po njenem mnenju bi bilo za poimenovanje omenjenih skupin prebivalstva bolj ustrezno uporabljati izraz »ranljive skupine prebivalstva«, še zlasti zato, ker se prav z izvajanjem poslanstva FIHO zagotavlja, da slednje niso odrinjene na rob družbe.

Pojasnilo FIHO:

Izraz »marginalizirani posamezniki« je bil uporabljen nenamerno in zgolj kot način opozarjanja na to, da gre za občutljive skupine prebivalstva in da imajo vsi nepremišljeni posegi v sistem pomoči slednjim lahko pomembne negativne posledice za že tako ranljive posameznike.

2. Komisija v zvezi z nadzorom namenske porabe sredstev FIHO v invalidskih in humanitarnih organizacijah (str. 31–49) ugotavlja, da se je leta 2014 število rednih nadzorov v primerjavi s preteklim letom skoraj prepolovilo (leta 2013: redni nadzor pri 19 invalidskih in 32 humanitarnih organizacijah, leta 2014: redni nadzor pri 8 invalidskih in 17 humanitarnih organizacijah), zato so jo zanimali razlogi za to. Sicer pa komisija na podlagi ocen nadzornih skupin ugotavlja, da nadzorovane organizacije očitno v veliki meri ustrezno porabljajo dodeljena sredstva in da je kar nekaj organizacij na posameznem področju dobilo oceno »zgodno«, medtem ko so v lanskem poročilu izstopale predvsem slab(š)e ocene.

Pojasnilo FIHO:

Lani je bilo število nadzorov večje zaradi dejstva, da nadzorni cikel traja 3 leta, pri čemer se je tretje leto zadnjega cikla izteklo prav leta 2013, posledično je bilo zaradi neustrezno porazdeljenega števila nadzorov v preteklih dveh letih treba v omenjenem letu opraviti nadzor pri vseh preostalih organizacijah, ki še niso bile deležne rednega nadzora, kar je vodilo do večjega števila nadzorov. Z letom 2014 pa se začne prvo leto novega cikla, v katerem je bilo število organizacij, pri katerih se v posameznem letu opravi nadzor, na novo, in med leti bolj enakomerno zastavljeno.

3. Komisija je že lani opozarjala na nekatere precej velike zneske prenesenih sredstev v naslednje leto pri posameznih organizacijah, prejemnicah sredstev FIHO. Letos pa je zaznala, da pri opisu postopkov in dejstev v zvezi s porabo in prenosom sredstev v okviru posameznih invalidskih organizacij ni več navedenih konkretnih imen organizacij, ki prenašajo sredstva, kot je bilo to navedeno v lanskeletnem poročilu, temveč je zgolj na splošno navedeno število organizacij, ki so sprejele takšno odločitev. Posledično je težko razbrati, ali gre za iste organizacije kot v preteklih letih ali ne in ali so bile težave na tem področju sanirane.
4. Komisija ugotavlja, da podatki v poročilu po eni strani kažejo trend zniževanja prihodkov iz naslova koncesijskih dajatev, kljub temu pa finančni načrt za leto 2015 navaja precej višje število sredstev, kot jih je bilo realiziranih leta 2014. Takšen optimistično zastavljen finančni načrt je morebiti manj razumljiv zaradi

dejstva, da je bilo že 2014 treba iz rezerv pokriti primanjkljaj sredstev iz naslova koncesij.

Pojasnilo FIHO:

Finančni načrt za leto 2015 je Svet FIHO sprejemal že septembra 2014 in določil višino pričakovanih prihodkov (18.300.000 evrov) na podlagi prejetih koncesijskih dajatev do septembra 2014 ter napovedi Loterije Slovenije o prilivih iz naslova koncesij do konca leta 2014. Zaradi same narave prihodkov je vedno težko realno oceniti prihodke in možno višino sredstev za delitev, prav tako se je konec leta 2014 izkazalo, da je bil načrt za leto 2015, glede na realizacijo prihodkov za leto 2014 (17.889.269 evrov), še vedno precej blizu realnosti (razlika v višini 420.000 evrov). Prav tako je bil v osnovi za leto 2014 plan postavljen precej nizko in previdno zaradi slabih izkušenj z nujnostjo izvedbe rebalansa 2013. Posledično je konec leta 2014 FIHO organizacijam v skladu z njihovimi povečanimi potrebami izplačal dodatna sredstva zaradi ugotovitve, da je sredstev več od predvidenih oziroma da so na voljo ustrezne rezerve.

5. Komisija je v lanskem mnenju k poročilu o delu FIHO za leto 2013 v svojih sklepih pozvala Svet FIHO k spremembi IV. poglavja Pravil FIHO (Merila in pogoji za izplačevanje sejin, povračil stroškov ter drugih izplačil), in sicer tako, da se kot podlago za obračun sejin organov FIHO določi Uredbo Vlade Republike Slovenije o sejinah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih. Komisijo je zato zanimalo, ali se je v času od obravnave lanskega poročila na tem področju že kaj spremenilo.

Pojasnilo FIHO:

Svet FIHO je že s 1. 1. 2015 sprejel začasen ukrep znižanja višine sejin za 25 %, prav tako je Komisija za pripravo aktov sprejela odločitev, da se 2015 pristopi k temeljitejši prenovi aktov FIHO, predvsem Pravil FIHO, Pravilnika o organiziranju in izvajanju nadzorov o namenski porabi sredstev, Pravilnika o merilih in pogojih za uporabo sredstev FIHO ter Poslovnika o delu FIHO. Nova Pravila FIHO so bila že potrjena na Svetu FIHO in bi se jih sicer že lahko predložilo v soglasje Državnemu zboru, spremembe Pravilnika o merilih in pogojih za uporabo sredstev FIHO pa so še v pripravi. Ker pa je v pripravi tudi nova zakonodaja, ki bo urejala delovanje FIHO in Fundacije za šport in ki bo tudi zahtevala spremembo vsebine pravil in pravilnika FIHO, je bolj smiselno, da se z vlaganjem dokumentov v zakonodajno proceduro počaka in se jih nato vloži skupaj z omenjeno novo zakonodajo (predvidoma do konca decembra 2015).

6. Komisijo je zanimala tudi velika razlika v višini razpisanih sredstev za financiranje naložb med invalidskimi in humanitarnimi organizacijami (pri invalidskih organizacijah leta 2015 za to predvidenih 6 % vseh razpisanih sredstev (str. 19), pri humanitarnih organizacijah pa 3 % vseh razpoložljivih sredstev (str. 25)).

Pojasnilo FIHO:

Razlike v višini sredstev, namenjenih za naložbe, so skladne z aktualnimi potrebami posamezne vrste organizacij. Izkazalo se je, da so pri invalidskih organizacijah izkazane večje potrebe po naložbah, pri humanitarnih organizacijah pa večje potrebe pri financiranju socialnih programov in storitev, zato se je delitev sredstev temu prilagodila. Tudi v preteklih letih so invalidske organizacije ponavadi

izkazovale večje potrebe po sredstvih za investicije, pri čemer se nikoli ni preseglo v Pravilniku o merilih in pogojih za uporabo sredstev FIHO določenega maksimuma (25 % vseh dodeljenih sredstev).

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije mag. Peter Požun.

Nuša Zupanec, l.r.
sekretarka komisije

Mag. Peter Požun, l.r.
predsednik komisije

V vednost:

- Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji